

ԳԱՅՐԵՆԻՔ

ՇԱՐԱԹԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՅՐԵՆԻՔ կը հրատարակուի ամեն Շաբաթ օր : — Բաժանարարութեան պայմանն են Պոլսոյ եւ Գաւառաց համար քղրատարութեան ծախսը միասին 50 դրշ. — Վեցամսեայն մէկ քառորդ Օսմ. ոսկի. — Ձեռքէ կը ծախուի 40 վարայի : — Ո եւ է գիր եւ նամակ պէտք է ուղղել առ Տէր-Խմբագիր Մ. Յ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ, Մ. Սարքեան տպարանը, Մէրճան չարշառ Բիւշաքի Էֆէնտի խան քիւ 20 :

Ն Ա Մ Ա Կ Ա Ն Ի

Ի.

.....Բարեկամ,

Վարչական տաղանապը որ պահ մը կը տիրէր, վերջապէս բարձաւ չնորհիւ Բարձր. Մեծ Եպարգոսին որ հրաւիրելով Քաղ. Ժողովոյ Վսեմ. Ատենապետը յորդորեց իւր պաշտօնը շարունակել, Հետեւաբար Սիմոն պէյ եւ իւր հրաժարեալ պաշտօնակիցը Խառն Ժողովոյ չորեքշաբթի աւուր նստին ներկայ դառնուեցան : Այս կարգադրութիւնը դուրսացուցիչ է. ըստ որում հրաժարումը յուսահատներու բաժին է եւ գործունէութեան ասպարէզէն նահանջում կը նշանակէ : Ստոյգ է որ ազգային վիճակը ծանրացած է եւ Վարչութեան սեղանին վրայ կարեւոր խնդիրներ իրենց լուծման կոպտեն եւ այս մասին բանակցութիւնը կը շարունակուին ընդ մէջ Ազգ. Պատրիարքարանի եւ Բ. Դրան : Սակայն երբեմն պաշտօնական ոյժէ աւելի անձնական ազդեցութիւնը կը գործէ, մանաւանդ երբ այդ ազդեցութիւնը հանրութեան օգտին կ'գործածուի : Ձեմք ուղեր ըսել թէ այդ անձնական ազդեցութիւնը բոլորովին կը պակսի ի մեզ. սակայն կըրնամք ըսել թէ այդ ազդեցութիւնը գործածելու կամք կը պակսի ղեկավար. եւ երբ կամք կը

պակսի, ամենադիւրին խնդիրներ դժուարութեանց կը մատնուին որով Ազգ. կը տուժէ :

Բարեկամ, Ազգ. Ժողովոյ գումարման եւ վերակազմութեան խնդիր ծագած կ'երևի վերստին : Ազգ. Ժողովը որ երէկ պիտի դուրսգար, յետաձգեցաւ : Ասոր շատ պատճառներ կ'ընծայեն : Ազգին մէջ խուճի մը կայ որ դժգոհ կ'երևի Ազգ. Ժողովոյ ներկայ կազմութենէն մանաւանդ թէ Ազգ. Ժողովոյ գումարումէն չախորժիր : Այն կարգի անձինք կամ վարչական աթոռներու վրայ կը դրուեն եւ հարցմանց ու հարցապնդմանց հաշտ աչօք չեն նայիր եւ կամ ազնուապետական դասուն վերաբերելով չեն յօժարիր աթոռակից լինել Ժողովրդեան զաւակաց : Եթէ Ազգ. Ժողովոյ պակասած անդամները պատճառ ցոյց կուտան իրենց սա կարծեաց թէ Ազգ. Ժողովը զԱզգ. չի ներկայացուներ, ըստ որում Ժողովին թիւը զգալապէս նուազած է, ատոր պատճառը նոյն իսկ իրենք են, Ազգ. Ժողովը որոշած էր որ երեսփոխանական ընտրութիւնը ըստ առաջնոյն կատարուին : Բայց նախորդ վարչութիւնը ինչպէս նաեւ արդի վարչութիւնը չուզեցին գործադրել : Ղի երեսփոխանական ընտրողութեան հիմը 75 դրուշ բռնելու անպատեհ քաղաքականութեան բարեկամներ են : Սակայն ենթադրենք թէ 75 դրուշ վճարող ազգայինք միայն իրաւունք ունենան երեսփոխանական քուէ տալու : քանի՞ հոգի կայ Պոլսոյ մէջ 75 դրուշ վճարող : հաշիւ 500 հոգի որք պիտի ընտրեն Պոլսոյ 80 երեսփոխանները, ըսել է իւրաքանչիւր 6 հոգի

մէյմէկ երեսփոխան ընտրելու իրաւունք պիտի ունենան։ Այնպէս զի վրայ ասկէ աւելի անհեթեթ առաջարկութիւն չկրնար ըլլալ։ Ինչ որ է բարեկամ, ասանք ամենքը պատրուակներ են ըստ իս. ազնուապետութեան և ժողովրդականութեան պայքարն վերստին երևան ելած է, Ազգ. ժողովը ցրուելու լուծելու, Սահմանադրութիւնը տապալելու մինչև իսկ այս ժողովը իբրև ապօրինաւոր ժողով տէրութեան մատնելու սպառնալիքներ կըլլան, իբր թէ տէրութիւնը չի դիտար սր այս ժողովը տանելու տարիէ ի վեր երբեմն երբեմն կը գումարի Ազգ. վարչութեան ձեռնհասութենէն վեր դատուած խնդիրները լուծելու համար, մանաւանդ իբր թէ այս ժողովը տէրութեան վառահալութիւնը վայելիլէ դադարած է, որ ամեն կարեւոր պարագաներու, ահաւոր վարկեաններու մէջ վրկած է զԱզգ. ցաւալի հետեւանքներէ եւ որուն ապագոտանած են խիստ շատ անգամ Պատրիարքներ և վարչութիւններ։

* *

Պատրիարքական խնդիրը իւր լուծման մերձակէտին հասած է, Տ. Յարութիւն Սրբազան գրեթէ գործէ քաջուած եւ առանձնացած է յերուսաղէմատուն, հետեւաբար նոր խնդիր, նոր առաջարկ ներկայացնելու տեղի չիկար երբէք։ Պարոնիկեան էֆէնտի Ազգ. ժողովը վերջին նստին մէջ զթալով եւ արգահատելով Երուսաղէմայ աթոռոյն թափուր վիճակին վրայ, կառաջարկէր Երուսաղէմի նոր գահակալ մ'ընտրել. ըստ որում Տ. Յարութիւն Սրբազանի հրաժարականը ի Պատրիարքութենէ Կ. Պօլսոյ խալաւ մերժուած է։ Ներկայացուած առաջարկը անքաղաքագիտութեան արդիւնք է եւ աւելի շիտեղ է Ազգ. գործոց ներկայ տարտամ կացութիւնը։ Իմաստութիւնն ու խոհմտութիւնը կը պահանջէ սպասել իրաց բնական ընթացքին։ Սիւալ է այն կարծիքը թէ Տ. Յարութիւն Սրբազանի հրաժարականն իսպառ մերժուած է. այդպիսի գաղափար մը բարեկամութիւն չէ Ազգին։ Ըստ որում երբ Ազգը իւր Պատրիարքն ընտրած է կամ իւր Պատրիարքին հրաժարականն ընդունած է, տէրութիւնը միշտ համակերպած է Ազգին բաղձանաց. մանաւանդ Տ. Յարութիւն Սրբազանի մասին որ այլոց նման դրկած չէ Պատրիարքական գահը եւ իւր պայուսակներն իսկ սրտարտուած է անմիջապէս հեռանալու համար Կ. Պօլսէ։ Ազգին վիճակը ծանր է, պատասխանատուութիւնը մեծ եւ ահագին, հետեւաբար իմաստութեամբ եւ չքահայեցութեամբ պէտք է գործել։ Այս պարտաւորութիւնը գլխաւորաբար անոնցն է որք Ազգին ճակատագիրը վարելու կոչուած են։

Մշտ խնդիրը հետզհետէ կը ծանրանայ եւ ցաւալի երեւոյթներ կստանայ, Կարծես ճակատամարտ մը բացուած է Լուսաւորչական Հայոց եւ Հռովմէադաւան Հայոց մէջ. զոր կարծարծեն գաղտնի ձեռքեր արտաքին ազդեցութիւններէ քաջալերուելով, եղեռնագործութեան դէպք մը Ազգի մը ընդհանուր բարոյական արատաւորելու եւ Ազգի մը դէմ մատնութիւններ ընելու չափ ծանրացնողներ կան, թերեւս հին վրէժներ չափելու

համար։ Կը յիշեմ որ Հոգեւոյս Տ. Ներսէս Պատրիարքի օրով Հայ, Հռովմէական եւ Բողոքական հասարակութեանց մէջ խորութիւն վերցնելու հետամտութիւն մը կար եւ ամենքը զիրար եղբայր տնտանեկու եռանդէն մղեալ Տ. Ներսէս Պատրիարքի շուրջը կը բոլորէին, մոռնալով Հռովմէական իւր կաթողիկոսն եւ Բողոքական իւր ազգապետն։ Կը յիշեմ դարձեալ որ երբ քառասուններկու Հռովմէական ընտանիքներ իրենց մայրենի եկեղեցւոյ ծոցն վերադարձան, Տ. Ներսէս Պատրիարք իւր գեղեցիկ ատենաբանութեան մէջ եռանդալիկ կը չորհաւորէր զանոնք որք օտարին տունը թողլով իրենց հայրենական տունը կը վերադառնային, եւ մեր նորեկ եղբայրները ցաւ կը յայտնէին որ ունայն պատճառներով հեռացեր էին իւրեանց մայրենի եկեղեցիէն ուր վերստին դառնալու միտքարութիւնը կը վայելէ։ Այն թուականէն մինչև ցարդ ինչ անցքեր տեղի ունեցան, գաղափարաց ինչ յեղաշրջում եղաւ. քաղաքական ինչ կարեւոր դէպքեր պատահեցան որք պատճառ լինէին վրէժխնդրութեան ոգւոյն այն աստիճան առաջ երթալու որ մեր խորթացեալ եղբարք յանդգնէին Մշտ մէջ ապականել մեր եկեղեցին եւ այն խաչը զոր իրենք եւս կը սլաշտեն եւ որ ամբողջովին քրիստոնէութեան խորհրդանշանն է։ Վատիկան եւ Կ. Պօլսոյ կաթողիկոսարանը ժամանակին բերամբ ստացած նոր ազդեցութենէ մը քաջալերեալ թերեւս այսպիսի յանդգնութիւն մը գործելու թելադրած լինին Մշտ Հռովմէական Հայոց որք յայտ սակաւաթիւ լինելով հանդերձ սիրով ապրած են ցարդ իրենց համարին եղբարք հետ։ Իմ կարծիքս այն է թէ այսպիսի խնդիրներու մէջ շատ անգամ կըբրին մատն է որ կը գործէ, ինչպէս եղած է Հինքի ծանուցեալ խնդրոյն մէջ, որոյ դառն վտրճն կը տեսնուի նաեւ ներկայ խնդրոյն մէջ։ Յուսկին այն է որ սոքէտ եւ անուս ժողովուրդը կամ հրապուրուելով շողմարար խօսքերէ կամ հրապուրուելով խօստումներէ ու դրամական վարձատրութիւններէ ճարակ կը լինի կղերական կրկն որոյ հետեւանքը վնասաբեր է նոյն իսկ այդ ժողովրդեան։

ՍՈՒՐ

Հոգեւոյս Հայրապետ Տ. Տ. Մատթէոս Սրբազանի Կաթողիկոսական ընտրութեան առթիւ Ամեն. Խորհման Սրբազան կարեւոր յօդուած մը հրատարակած է Վասպուրական Արժուի 1858 Յունիս ամսաթւոյն մէջ, որոյ ինչ ինչ մասերը արժան կը համարիմք արտատպել։

«Ով, հարբ եկեղեցւոյ և իշխանք Հայոց, Իսահակ Պարթև Ս. Հօրն սոյն Աստուածապաշտութեան հանդիսական կենաց նախելով մեք ևս համաձայն Պաշտօն յորդորանաց նմանող լինինք նորահաստատուն հաւատոց եւ անբիժ վարուց։ Նախ ձեզ կ'ողղեմ իմ խօսքը, ձեզ որոց յանձնուած է Աստ»

տուժոյ եկեղեցին, և որ ընտրուած էք զխտապետ
 Հայոց նուազեալ հօտին. մեծին Իսահակայ նման
 հեռատես եղիք ապագայ չարեաց մասին, և բնաւ
 չը լինի որ՝ մինչ նախադահական աթոռոյն վրայ
 կը բազմիք հայկազուն իշխանաց Ատենի մէջ, ու-
 չադիր լինիք վտանգաւոր առաջարկութեանց, և
 անհոգութեան կամ մարդահաճութեան և կամ
 դահատենչ փառասիրութեան գլինով արբեցած՝
 հաղորդ չը լինիք այնպիսի ժողովոց, որոց գործն
 է ազգի կործանում և հայրենեաց մատնութիւնը.
 չը լինի որ Սուրմակայ նման Քրիստոսի եկեղեցւոյ
 պատինն ոտնակոխ ընէք, և աթոռակալութեան
 հետամուտ լինելով՝ եկեղեցւոյ ընտրեալ Հայրա-
 պետը անարժաններու առջև չարախօսէք: Դարձ-
 եալ, չը լինի որ Բրդիշոյի և Շմուէլի նման՝ չը լի-
 նելով հարազատ և արժանաւոր շառաւիղ նախնի
 Սրբազան հարց, այլ իբրև օտարախորթ դաւակ
 կամ բռնութեամբ կամ խորամանկ հնաշնորդ
 և՛ կամ յայտնի յափշտակութեամբ՝ ժառանգորդ
 լինիք եկեղեցւոյ հովուական իշխանութեան և մի-
 անգամայն վատնող դանձուց և նորա նուիրական
 ստացուածոց, և կամ, ինչպէս որ կրօն Գրիստոս,
 վարձկան ծառայ լինելով խաղառ անփոյթ մնաք
 ոչխարաց համար, ճշմարտն ասեմ ձեզ, այն ժա-
 մանակ ոչխարներն ալ երբէք չեն լսեր այնպիսի
 օտարաձայն հովուի, այսպէս կը վկայէ Տէրունեան
 բանը:

Խիտտ լաւ կը ճանաչէ հօտը իւր հարազատ հո-
 վիւն և միայն նորա ետեւէն կերթայ յօժարակամ
 յանձնառութեամբ: Թէպէտև, ինչպէս որ Խորե-
 նացին կողբայ, բռնութիւնը կարող է առ ժամա-
 նակ մը ի բաց հեռացնել փեսայն՝ յառադաստէն
 և հովիւն՝ հօտէն, սակայն այն ինչ անարատ հարսն
 գող սեղեխին ձեռք կիյնայ և հօտը՝ յափշտակող
 դայիւն ճանկը, իսկոյն ինքնին խելաբերելով վե-
 րըստին իւր ցանկալի փեսայն և քաջ հովիւն կը
 փնտռէ, այն ժամանակ ամօթահար կը հերքուն
 և ի բաց կը մերժուն Սուրմակայ, Բրդիշոյի և
 Շմուէլի նման հովիւք, որք օտարաձայն են և անձ-
 նընտիր:

Ո՛վ Հայկազուն իշխանք, դուք որ վերջին դա-
 րուս սակաւաթիւ մնացորդներն էք, դուք որ այ-
 ժըմ նախնեաց փոխարէն ժողովներու մէջ կը բազ-
 միք ազգային գործողութեանց մասին հոգալու.
 դուք ևս զդուշացէք անոնց (նախնի իշխանաց) ան-
 խորհուրդ մտածութեանց, և չը լինի որ, հաւա-
 տոյ մարդարիւրը և կամ Աւետարանական ճշմար-
 տութեան սրբութիւնը խառնակրօններու առջև
 ձգէք, իբր պատրուակ ունենալով ձեզ Նդիայ Մար-
 դարէին Աստուածային օրինաց նախանձաւոր վրէժ-
 խնդրութիւնը:—

.....

Ուրեմն, ով իշխանք Հայոց, ուշադրութիւն
 դարձուցէք, առաքինի Իսահակ հայրապետի և
 հակառակող քարասիրտ նախարարաց այս սգա-
 պատում արձանագրութեանց յիշատակը, կրկին և
 կրկին ձեզ ի խրատ թող աւանդուի իմ հայրենա-
 սէր Արծալոյս աշխարհաթուիչ թեւերով, բնաւ եր-
 բէք չը մեղանչէք սոյն օրինակ ընթացքով եկեղեց-
 ւոյ հայրապետաց դէմ, ինչպէս երբեմն կը մեղան-
 չէր հրէական ժողովուրդն Աստուծոյ օժելոց և
 մարդարէից դէմ, այլ ըստ ամենայնի անձնական
 հնազանդութիւն ցուցէք եկեղեցւոյ առաջնորդաց.
 անիրաւ ժողովներ մի կաղմէք. զանազան զրպար-
 տութեամբ հաւատակից ընկերը անհաւատին առ-
 ջև մի՛ չարախօսէք. քաղաքական շահու ակնկա-
 րութեամբ Քրիստոսի եկեղեցին մի՛ աղքատացնէք
 հոգեշահ տնտեսներէն և իմաստուն առաջնորդնե-
 րէն. անարգը՝ պատուականին հետ, իմաստունը՝
 տգէտին հետ, օտարն՝ ընտանւոյն հետ, հօտասէ-
 քաջ հովիւն՝ յափշտակող վատին հետ փոխանակե-
 լու անմտութիւնն երբէք չունենանք, ինչպէս որ
 փոխանակեցին անման Իսահակ Պարթև հայրա-
 պետն անպիտան Սուրմակի և անոր յաջորդաց հետ:
 Արդարև, եթէ դուք ևս անոնց (նախնի իշխանաց)
 յիմարութեան գլինով աշբենաք՝ սերունդէ սե-
 րունդ ձեր անձանց վրայ կը ձգէք միւսոյն նա-
 խատակոծ արձանագրութեանց արհամարհանքը,
 և սարսափելի դայթակղութեան պատճառ կը լի-
 նիք՝ երբոր ԱՆԱԶԳԸՆՏԻՐ Շմուէլներ Իսահակայ
 փոխարէն տիրեն եկեղեցւոյ:

.....

Օ՛ն ուրեմն, դուք որ Աստուածակոյս կողմանէ
 դատաւոր կարգուած էք մի անտերունչ ժողովրդ-
 եան, արդարութիւնը սիրեցէք. այնպէս փափա-
 քեցէք, այնպէս վարուեցէք, որ ձեր յիշատակն
 ևս ապագայ սերունդն ակորժանօք լսէ, չը լինի
 որ դուք ևս նախկին նախապատճառ նախարարաց
 նման յիմարական ժողով կազմելով հայրենեաց դա-
 ւաճաններ լինիք, և մերժէք զանոնք՝ որոց յանձ-
 նուած է եկեղեցին և Հայոց աշխարհը, որով և
 ձեր յիշատակը նդովուի ապագայ հայկազուն որդ-
 ւոց բերանով:

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆՆ ՊԱՐՏԻՋԱԿԻ
 ԱՂԲԱՏ ՄԱՆԿՏԻՈՅԵՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԵՆ

Ահաւասիկ խնդիր մի որ արժանի է ամենուս
 ուշադրութեան և զոր պարտ յանձին կը համարիմ

ներկայել աստ, թէպէտ և ցաւ ի սիրտ: Անշուշտ ամենուս ալ սիրելի է ունենալ բարձր վարժարաններ, անձնուէր և բարեջան դաստիարակներ, քաջակիրթ և վեհանձն բարերարներ որ աշխատին ի բարելաւութիւն դպրոցին կամ ի պատրաստութիւն ուսումնասէր և դիտուն մանկուոյն յորոց կախում ունի ապագայ սերնդեան կրթութեան և ուսման վիճակ: Ազգէն անհատներէ կազմուած է և այս անհատներն են որ իրար գալով ազգ մը կը լինին, ուստի եթէ մէն մի անհատ դիտուն լինի, դամ քան զգամ այն ազգն կը լուսաւորուի և սորա հակառակն տգէտ կը մնայ: Պարտիզակի Ազգային վարժարանն նաև յառաջխաղաց ընթացք մը կը վարէ ուսման ասպարիզին մէջ, անշուշտ սոյն դպրոցիս պատուարժան հոգաբարձուաց, դաստիարակաց և տնօրէնին անձնուրաց ջանիւք, և խիստ գովելի վիճակի մը մէջ գրին միջավայրս յորմէ ելնող աշակերտք խառնուելով ժողովրդեան ռամիկ մասին զգալի կերպիւ բարեփոխումներ ի յայտ կուգան: Շատ ուրախաւթ բաներ են սոքա շորս ի վերև յիշցի, բայց գալով բուն մեր խնդրոյն ցաւալի է ասել թէ, այժմու դրութիւն բոլորովին արդելք կը լինի աղքատ դասուն յառաջդիմութեան, այսինքն թէ մէն մի աշակերտ պարտի վրճարել իւր շաբաթական առանց որոյ կը զրկուի դպրոցէն կամ լաւ ևս է ասել ուսման կենսասփիւռ ճառագայթներէն: Ահա աղքատութիւն որ կուգայ իբրև անխախտ վէժ կը կանգնի աղքատ մանկուոյն առջև և այսպէս իւր յառաջդիմութեան ուղին կը փակուի, ուսման լուսէն կը զըրկուի:

Արդ սոյն դպրոց որպէս կը կառավարուէր յառաջ քան զթուականն 1882, երբ բաւական ընտիր և ուսումնական աշակերտներ կ'ենէին, բայց չեմ ըսեր թէ այժմու պէս, դպրոցն այն կառուածներով զորս թողին մեր նախնիք յանուն դրպրոցին ի վարձատրութիւն սոյն հոգևոր պարտիզին մշակաց, և յառաջ քան 1882 բաւական կը լինէր այդ դրամագլուխն, խիւ այժմ առ ի՞նչ չը բաւեր: Պատճառն այս է թէ դպրոցն այժմ կատարելութեան հասած է և բնական է եղբակացնել աստի թէ այս կատարելութիւն ծախիւք կը լինի, այսինքն թէ գիտուն վարժապետաց թոշակներ կան, առաջուան դասատուաց թիւէն չ'ու է այժմեան դասատուաց թիւ, վասն որոյ չը բաւեր այն ստակ որով կը կառավարուէր առաջ, և այժմ հարկն կը պահանջէ որ շաբաթական անուամբ տուրք մը դրուի, և սոյն տուրք մէն մի աշակերտէ կը պահանջուի և զայն չկարէ տալ աղքատն, ուստի կը հարկադրուին դասատուք դնել իւրեանց ուսուցչական և թող դպրատան սեման քով շաբաթականի տեսքն ի ձեռին, խնդրել եկող աշակեր-

տէն շաբաթական, և այն որ չունի պարզապէս կը վռնտուի հանդարտ խղճով, արդ տղայն ինչ կընէ, այն դպրոցական հրեշտակն կ'ալլալովսի, դժոխս յին ճիւղի մի ձև կը հագնի, խօլ խնդութեամբ, ինչպէս որ տղայոց բնական է, կսկսի փողոցէ ի փողոց գործնական երկրաշափութիւն կարդալ, իւր ոսկեղենիկ և քաղցրիկ ժամերն վաճառել ունայն, և այն որ հարուստի տղայ է հոգ չէ որ իւր ձեռքը ստակ չունենայ մեծաւ փառօք կը դնէ իւր ոտք սեռամէն ներս առանց խօսք մը լսելու: Ահա այսպէս կը վայելէ մեծատան որդին դպրոցին փառք և զուրկ կը մնայ անտի աղքատ մանկտին: Ահա այսպէս մեր առջև կը ներկայանայ ցաւալի իրողութիւն մը և մի անձ չը մեղքնար այս աղքատ մանկտին որ դատարկաշրջկութեան արուեստն կ'ուսումնասիրեն փողոցին մէջ: Ուրեմն ի՞նչ օգուտ ունի այդ բարեշրջում զոր կը վայելէ միայն հարուստ դասն որ քիչեր է, ի՞նչ օգուտ ունի բարձր վարժարանն հայ մանկուոյն երբ ի կառավարութիւն սոյն յարկին կը պակսին դրամական նպաստք, ի՞նչ օգուտ, ասեմ, մինչ Պարտիզակի մանկուոյն երեք չորրորդն կը զրկուի ուսմանէ առ ի չգոյէ շաբաթականի, երեք չորրորդն յիմար կուսանաց պէս անիւղ հարսանեաց տունէն կը զրկուի, կը մեծնայ անկիրթ տգէտ և բիրտ, կը մեծնայ աննեցուկ զերթ որթ, կը մոռնէ մարդկութեան մէջ և փոխան փառք և պատիւ լինելու իւր Ազգին և հայրենեաց, պանծալի անէծք մը կը լինի: Ահա դպրոցին տուած մի մնաս որ յառաջ կուգայ յարմարն և դէպն չգիտնալէն: Քանի որ այսպէս է, ուրեմն երկու չարեաց մինն ընտրել լաւ է, որպէս առական կըսէ: Աստ զոհողութիւն մի յերևան կ'ելնէ և անհրաժեշտ է գործադրել ի բարելաւութիւն ողջոյն Պարտիզակի մանկուոյն:

Քանի որ սոյն գիւղին մեծամասնութիւն աղքատ է և չկարէ վճարել շաբաթական որպէս փորձն կը ցուցնէ, լաւ չէ որ դպրոցին կալուածոց բաւածին համեմատ ծախքերն չափաւորենք և ըստ այնմ գործենք այնպէս որ բոլորն ալ կարենան հաւասար ուսումն առնուլ ըստ բաւականին, լաւ չէ որ թէ աղքատն և թէ հարուստն վայելէ դպրոցին օրհնութիւն և այսպէս տգիտութեան սեռաւ քօղն փարատի: Հոգ չէ թէ այժմու դերքէն քիչ մը վար դիւք պիտի ունենայ սոյն դպրոց, բաւական է որ հայ մանկտին հաւասարապէս դէթ իւր նախնական ուսումն և կրթութիւնը առնէ, և անշուշտ եմ որ պիտի լաւ լինի: Այս ալ դիտողութեան առնելու է թէ, այն անձն որ կարողութիւն ունի և կը բաղձայ իւր զաւկին աւելի բարձր կրթութիւն մի տալ, միթէ՞ դպրոցներ կը պակսին, ազատ է դնել աւելի բարձր դպրոցի մը

մէջ, այնպէս որ այսպիսեալ պիտի անհետի այն խոչնդոտ որ հայ աղքատ մանկուոյն առջև կը ներկայանայ անպատկառ:

**

Մայիս 15, 1888:

Ի Պարտիզակ

ԳԻՏԱԿԱՆ

ԺԳ.

ԿԵՆՍԱԿԱՆ ՀԵՂԱՆԻԹ

Կամ

ԵԼԵԿՏՐԱ-ՋԴԱՅԻՆ ՀԵՂԱՆԻԹ

(Շարունակութիւն տե՛ս թիւ 3281)

Ելեկտրական հեղանիւթը կամ տիեզերական հեղանիւթը համօրէն աշխարհի մէջ տարածուած է, ամենուրեք կը շրջի, անշուշտ որպէս նաև շրջաւոր մարմնաց մէջ և երբ այս վերջնոց մարմնոյն մէջէն կանցնի, «Ելեկտրա-Ջղային» կամ «Էլեկտրական հեղանիւթ» կը փոխուի:

Եթէ Ելեկտրա-Ջղային հեղանիւթը մարմնոյ մէջ ազատ վիճակ մը ունենայ իւր «ձգողական» կամ «վանողական» ազդեցութեամբ կը յայտնուի մեզ, այսինքն համակրական և հակակրական՝ երկու անձերը իրար մօտեցնող կամ հեռացնող՝ ազդեցութեամբ: Այս կերպ ազդեցութիւններ բաղմապատիկ են, և բնախօսից ուշադրութիւնն իրաւամբ գրաւելու չափ ալ օրինակները բազմացած են: Մինչև հիմա, այս տեսակ եղական երևոյթից պատճառը գտնելու համար երբեք լրջօրէն չ'աշխատեցան, անոր համար որ ոմանք անոնց գոյութիւնը ուրացան և ոմանք ալ պատահականութեան մը վերագրեցին: Մեր վարդապետութեան միջոցաւ, որ բազմաթիւ եղելութեանց վրայ հիմնեալ է, թերևս պիտի կարողանանք մարդկային կենաց այս խորհրդաւոր մասին վրայ փոքր ինչ լոյս սփռել:

Մարդկային գործարանաւորութեան մէջէն անցնող ջղային շարժման խել մը օրինակներ հաւաքած եմ, որ ոչ երազ և ոչ ալ բանդադուշանք է: Այս շարժում յարկարժ կղզացուի և բոլոր գործող պատճառի, այս զգացում ընկերացեալ է վշտի կամ հանգստութեան, ուրախութեան կամ տխրութեան, և այս երևոյթին լռիկ զարմացում մը յաջորդելով ամեն ինչ իւր բնական վիճակին կը մտնէ:

Շատ անձեր այս կերպ դէպքեր զգացած են

և բնաւ ուշադրութիւն չեն ըրած, վասն զի պատճառն իրենց անձանց ժամացած էր, ուրիշներ, ընդհակառակն, խորապէս յուզուելով կարծեցին գտնել հիանալի ժամանակի ճշդութիւն մ'որուն մէջ դէպք մ'իւր դէմ յանդիմանութեամբ անցած է, այս անձանց համար ադոնց յիշատակը անջնջելի կը մնայ:

Պրօֆէսէօր Բայխէնբախի նկատողութիւնք և Բէրզէլիոսի հեղինակութիւնք, մերիններուն հետ կը համաձայնին: Մի քանի անձանց «չափազանց զգայնութիւնը» և ոմանց ալ այս հեղանիւթոյ «արձակման կարողութիւնը», ստիպեցին այս դիտումն, անոնց «զգայական» (sensitives) և «ուժական» (dynamides) անուններն տալ: մեր մասնաւոր հետազոտութիւնք շատ նմանութիւն ունին անոնց հետ, և մենք այդ «անուանում» շատ կը գտնեմք: «Արձակական զօրութեամբ» օժտեալ էակաց գոյութիւնը կատկածելի չը կրնար ըլլալ և նոյնպէս «զգայականներուն» որ «ուժականներուն» արձակական զօրութիւնը անորոշ հեռաւորութիւններէ կ'առնուն:

Ուրեմն, սկսինք քննել թէ՛ մարդկային մարմինը արդեօք ունի հեղանիւթ մ'որ մի քանի միջոցներով զայն մարմնէն անջատենք... Այս հեղանիւթ եթէ անդամ մ'աղատ լինի, Ելեկտրական հեղանիւթոյ պէս վայրկեանապէս կընթանայ անցք մը իւր ընտրութեան տեղէն հասնելու համար և կը գործէ աւելի կամ նուազ կենդանութեամբ իւր բնութեան և ադկէ բռնուող անձին զգայնութեան համեմատ: ամեն կազմուածք սոյն ազդեցութիւնը զգալու ընդունակ չէ:

Ի՞նչու ջղային հեղանիւթը մեր մարմիններէն չը կրնայ բաժնուիլ քանի որ ուրիշ զանազան հեղանիւթական բուրմունք կը բաժնուին, եթէ առանց վիճելու կընդունիմք որ մեր մարմնոյ մէջ անզոյ և անտեսանելի արտաշնչումներ կը լինին և մորթի ու թօքերու մակերևոյթէն հոտեր դուրս կենան, ուրեմն ջղային հեղանիւթոյ բաժանումը այլևս վիճելի չը կրնար ըլլալ: Արդ, եթէ այս ջղային հեղանիւթը կրնայ բաժնուիլ, չկայ բան մը որ զայն արգելու ուրիշ անհատի մը ջղային հեղանիւթին վրայ հեռաւորութեամբ գործելու, զայն քայքայու, վանելու, իրեն հետ խառնելու, ի մի բան զայն փոփոխելու, ինչպէս որ եղելութիւնք ցոյց կըտան: ուստի պէտք է հետեցնել որ ջղային հեղանիւթը «ձգողական և վանողական» յատկութիւններ ունի:

Այս վարդապետութիւն իւր մէջ անկարելի ոչինչ ունի, ասոր նման բազմաթիւ եղելութիւնք կանցնին ամեն օր բնութեան ծոցի մէջ: Մարդկանց արգասաւորիչ փոշին (pollen) անհուն հեռաւորութիւններէն կանցնի և կերթայ արգասաւորելու իւր

տեսակէն ծաղիկ մը զոր կընտրէ օտար ծաղկանց բազմութեան մէջէն, և այս ընտրութեան մէջ չը կայ միթէ ձգողութիւն մը, համակրութիւն մը:

Հանքային տեսակին մէջ ձգողութիւնը—քիմիական մերձաւորութիւնը—կ'ուզայ ալ աւելի հաստատել մեր վարդապետութիւնը... Զանազան աղեր ջրով լի մէկ ամանի մէջ հալեցնելով մեզ կընծայեն նմանիներու այս մեծ օրէնքին երևոյթներն. միևնոյն տեսակի աղի հիւլէները կուգան միանալ իրար և կը կազմեն զանգուած մը բիւրեղներու. արդարեւ կայ դօրութիւն մ'որ նման հիւլէները իրար կը միացնէ, վասն զի այսինչ աղի հիւլէն չը միանար այնչ աղի հիւլէներուն, այսինքն, պարզ աղի հիւլէները չեն միանար սօտայի հիւլէներուն, այլ աղին հիւլէն աղի հիւլէները և սօտային հիւլէն սօտայի հիւլէները կը վնասուէ:

Բայց կենսային հեղանիւթոյ բողբոջն ի յայտ ածուելէն ի վեր, որչափ որ այս բողբոջ զարգանայ և գործարանաւորի, ոոյն հեղանիւթը պարտի փոփոխուիլ այն գործարաններէն անցնելով որոնց մէջ ինքը կը շրջի, զի գործարանք պաշտօն մ'ունին, և այս պաշտօն նպատակ մը որ է կեանքը... Գիտենք թէ այսօր պարզ մարմինք կրնան իրենց մէջ բաղադրութիւններ կազմել, և այս բաղադրութիւնք յառաջ կը բերեն բաղադրեալ մարմինք. արդ, եթէ բնութեան մէջ ամեն ինչ իրար կը ձգողուի և կը միանայ, ի՞նչու չգային հեղանիւթը չը պիտի մասնակցի երբէք այս յատկութեամբ ուրիշ մարմիններու հեղանիւթոց հետ և չը պիտի կրէ երբէք փոփոխութիւններ մեր գործարաններէն անցնելով...

ԲԺ. Կ. Յ. ՓԱՇԱՅԵԱՆ

(Շարունակելի)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Քաղ. Ժողովոյ Ատենապետ Վահմ. Սիմոն պէյ Բարձր Մեծ Եպարքոսին յորդորանաց վրայ իւր հրաժարականը ետ առնելով, Խառն Ժողովոյ չորեքշաբթի առուր նստին ներկայ գտնուեցաւ. իւր օրինակին հետեւեցան նաև միւս երկու հրաժարեալք Իլիաս էֆ. Զայեան և Կարապետ էֆ. Սվաճեան:

Ձէյթունի նպաստամատոյց Յանձնաժողովը 100 ոսկի եւս զրկեր է Հաճընոյ սովելոց բաշխելու համար:

Գաղատիայէն ի Պատրիարքարան հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ վիճակին Առաջնորդական Տեղապահ Գեր. Կարապետ վարդապետ Բաղրատունի վախճաներ է:

Զօրլուի մէջ անկարգութիւնք կը շարունակուին դեռ. Խմբակ մը Տիշլեան Սարգիսի առաջնորդութեամբ Թաղական Խորհրդոյ դէմ գանգատելով Թաղական Խորհուրդն զգածեալ հրաժարեր է. Գեր. Ներսէս Եպիսկոպոս ի Զօրլու այցելելով տեղւոյն պատուաւոր ազգայիններն դուժմարեւր և քննելով եղած գանգատները անհիմն դտեր է. ուստի յորդորեր է Թաղ. Խորհուրդը որ իւր պաշտօնը շարունակէ և չըջանն աւարտէ. Գեր. Առաջնորդը սոյն տնօրէնութիւնը եկեղեցւոյ մէջ ժողովրդեան ծանուցանելով Տիշլեան Սարգիս անուն անձը ազադակեր է, «Նոր Թաղական Խորհուրդ կուղենք». Գեր. Ներսէս Եպիսկոպոս ի զգաստութիւն հրաւիրեր է. սակայն Տիշլեան Սարգիս պատրազէն յետոյ իւր մշակներուն և սայլորդներուն հետ առաջնորդին վրայ յարձակեր, նախատեր և աթոռը եկեղեցիէն դուրս հաներ է. Ասոր վրայ կառավարութիւնը միջամտելով մի քանի հոգի բանտարկեր է. Տիշլեանին խմբակը փոխանակ ըզգաստանալու աւելի քաջալերուելով յանդգներ է մատաղ կտրել եկեղեցւոյ մէջ և Թաղ. Խորհրդոյ ընտրելեաց ցանկ պատրաստել մինչ առաջնորդն առաջնորդարան կը գտնուի:

Ազգ. Պատրիարքարանը տեղեկանալով սոյն ծայրայեղութեանց, կարեւոր հրահանգներ տուաւ Գեր. Առաջնորդին և Ռօտոսթոյի Գաւառական վարչութեանց. Այսպիսի ապերասան անձինք խնայալի պէտք է պատժուին յօրինակ և ի խրատ այլոց:

Եկեղեցական Համագումար Ժողով հրաւիրուած է յառաջիկայ երկուշաբթի օր Կրօնական Ժողովոյ ընտրելեաց եռապատիկ ցանկ պատրաստելու համար. Ազգային Ժողովն ալ ուրբաթ օր պիտի գումարի նախաքննիչ դիւանաց և Կրօն. Ժողովոյ ընտրութիւն կատարելու համար:

Գեր. Գարեգին Եպիսկոպոս Սրուանձտեանց Բերայի եկեղեցւոյն առժամեայ քարոզիչ կարգեցաւ Թաղ. Խորհրդոյ խնդրանքը:

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը ութ օրէ ի վեր հիւանդ լինելով յերուսաղէմատուն քաշուած է:

Խառն Ժողովը որոշեր է Վանայ Կրօն. Ժողովոյ Ատենապետ Տ. Թաղէոս վարդապետը Վանայ

Պատրիարքական Փոխանորդ անուանել, եթէ Գեր-
Գրեգորիս Սրբազան հակառակ Դաւառական վար-
չութեան վախճանաց չուղէ մնալ ի վան:

Մայրաքաղաքիս վարժարանաց գլխաւոր ու-
սուցիչք Ուսումնական Խորհրդոյ հրահրանօք ի
Պատրիարքարան գումարելով երէկ թաղային նա-
խակրթարանաց համար ծրագիր մը պատրաստե-
ցին և մատուցին զայն Ուսումնական Խորհրդոյ որ
շատ գոհ եղաւ պատշաճօտեալ ծրագրէն:

Ահաւոր եղեւնադործութիւն մը կատարուե-
ցաւ ի Սարը-եար ճէվահիրճի պաղը Բարսեղեան
Ստեփան աղայի տան մէջ. դժբաղդ զոհերն են
Տիկին Թագուհի Բարսեղեան և իւր որդին Սար-
գիս էֆէնտի: Ասոնց յուղարկութիւնը կա-
տարուեցաւ երէկ ի Պէոյիւք-տէրէ:

Գոհութեամբ իմացանք Բապուճճեան կարա-

պետ էֆէնտիի նշանախօսութիւնը ընդ Աղնուա-
փայլ օրիորդ Հռիփսիմէ Սմբատեանի, դուստր
Սմբատեան Մեծ. Մանուկ էֆէնտիի, որ աղգային
առաջնակարգ վաճառականներէն մին է:

Բապուճճեան էֆէնտի աղգային դործերու
եռանդեամբ մասնակցող մի աղնիւ երիտասարդ է:
Իսկ օրիորդ Հռիփսիմէ Սմբատեան ուսեալ, բարե-
բարոյ և պարկեշտ օրիորդ մ'է, որոյ դաստիա-
րակութեան մասնաւոր խնամք տալած են իւր
աղնիւ ծնողք:

Ի որոնք խնդակցութիւն կը յայտնեմք:

Աղդ. Սահմանադրութեան Տարեդարձի հան-
դէսը պիտի կատարուի վաղը, Աղդ. Հիւանդանոցի
Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը ևս ներկայ պիտի դա-
նուի Հանդիսին: Օգը նպատաւոր լինելով յուսա-
լից եմք թէ ժողովրդեան հոծ բազմութիւն մը
պիտի վրովայ պատուել սոյն հանդէսը որոյ կա-
րեւորութիւնը աւելի քան երբեք զգայի եղած է
այս տարի:

— 118 —

սպասուհի մը չէր, այլ գաղտնապահ խորհրդա-
կից մը, վշտերով թեթեւեղ խորատուտ մը,
սրահապան հրեշտակ մը, եւ վերջապէս գանձ
մ'էր զոր կորոյս...

Իսկ վահան դժուարին կացութեան մը մէջ
կը գտնուէր. տակաւին ուսանող մ'էր, իւր ա-
պագան շատ մեծ եւ ընդարձակ կրնար տեսնել.
բայց ներկային մէջ ոչինչ ունէր...

Մարիեա գիտնալով վահանի այս վիճակը
անկէ օգնութիւն մը չէր կրնար յուսալ. իւր
արդար դատի պաշտպանն միայն ինքն էր անօք
եւ անօգնական:

Բայց վահան այլ եւս չը կրնալով զիմանալ
Մարիեաի թախանձանաց, Ս. Բեդեքսուրի
երթալէն առաջ փորձ մ'ըրաւ Խրիսթովիչէն
Մարիեաի ձեռքը խնդրելու:

Սոյն մտադրութեամբ առաւօտ մը պատ-
րաստուեցաւ Մարիեաի ծնողաց ներկայանալ.
մինչեւ դրան առջեւ գնաց այլ չը համարձակե-
ցաւ դուռը բխելու. ճամբան շարունակեց,
սիրտը զինքը անհանգիստ ընելու շափ կը տրո-
փէր... որոշեց ետ գառնալ ու դուռը զար-
նել, դարձեալ չը յաջողեցաւ. իւր սրտի բարա-
խիւնը, կրկնապատկուեցաւ, յուզուեցաւ վահան
եւ ալ որոշեց վերջ տալ իւր այս անորոշ զի-
ճակին:

— Ի՛նչ որ ալ ըլլայ հետեւանքը, որոշումս
ի գործ պիտի դնեմ, շուտիկին բերանը երթայ

— 119 —

Վրաստանի շունը որ իմ դիմացս ելաւ. զայս ը-
սաւ եւ դրան զանգակը հնչեցուց:

Դուռը բացուեցաւ, վահան տճապարանօք
վեր ելաւ, սենեակի առաջնորդեցին զինքը, Մա-
րիեա հոն չէր, իւր յուզումը եւ շնչառութեան
դժուարութիւնը հաղիւ զսպած կարող եղաւ
անհասկանալի կերպով թթութիւն:

— Բարի լոյս:

Մարիեաի հայրը կը զարմանար վահանի
այս անակնկալ այցելութեան վրայ. թէ՛յլ պատ-
րաստեցին:

Վահան թէ՛յլ մը եւ սիկառ մ'առնելէն վեր-
ջը իւր յուզումը քիչ մը դադրեցուց. եւ իւր
նպատակն յայտնելու համար ի՛նչ կերպ սկսե-
լուն վրայ կը մտածէր: Սկսեց խօսիլ:

— Բարեբաղդութիւն մ'է ինձ համար զձեզ
հոս գտնելը. ներեցէք որ զայս պատեհ առիթ
սեպելով իմ եւ ձեր բարեխառութեան համար
առաջարկութիւն մը, խնդրանք մը ներկայացը-
նեմ ձեզ:

— Պարոն, չը գիտեմ ի՛նչ խօսելիք կրնաք
ունենալ ինձ, պատասխանեց Խրիսթովիչ քաղց-
րութեամբ:

Վահան քիչ մ'եւս համարձակութիւն առաւ:

— Տէ՛ր, թոյլ տուէք որ անկեղծութեամբ
խօսիմ, եւ բարեհաճեցէք, խնդրեմ, խոստա-
նալ ինձ թէ դուք եւս անկեղծօրէն պիտի պա-
տասխանէք:

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՅԲԱՆՍԵՐԷՆ ԼԵՁՈՒԻ

Աշխատասիրեաց
Բ. Մ. ՊՕՁԱՅԵԱՆ

Հետեւողութեամբ հռչակաւոր քերականաց
Լառուսի, Կէսարի, Պառլէի եւ Լառիվէ Ֆլէտի

Սոյն ընդարձակ քերականութիւն իւր մէջ կը բո-
վանդակէ Գրականութեան լեզուի բոլոր կանոններն ու սկզբ-
բունքներն, հանդէսէ գործնական հրահանգներով, եւ
այնպիսի օգտակար ծանօթութեամբք որք ցարդ կը
պակսէին ուրիշ քերականութեանց մէջ։ Մայրաքաղաքիս
գլխաւոր վարժարանք սոյն գործը գնահատելով, ար-
դէն ընդունած են իրենց ուսմանց ծրագրին մէջ։

Գին 7 դահեկան

Դիմել կեդրոնական գրատուն, Չագմագճըլար թիւ 56։

ՆՈՐ ԱՂՈԹԱԳԻՐՔ

ՊԱՂՏԱՏԷԱՆ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Համառօտ եւ փոքրիկ աղբիւրք մը որ շատ յար-
մարութիւն ունի ընտանեաց համար եկեղեցւոյ մէջ գոր-
ծածելու, եւ կը սխալունակէ օրուան ամբողջ աղօթք-
ներն։

Յ. ՎԱՐԴՈՎ
ԽՈՒԻՒՔ ՀՈԳԻՈՅՍ
Կամ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ԵՐԳԱՐԱՆ

Կ. ՊՕԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Գ. ՊԱՂՏԱՏԷԱՆ

(Արամեան)

1888

Յ. Վարդովեան էֆէնտիի սոյն գործն՝ որ իւր տե-
սակին մէջ առաջինն է, կը պարունակէ տիպան, կազմէ,
քօչմա, սէմայի, քալէնտէր եւայլն եղանակներու վրայ
կարգ մը բանաստեղծական հայերէն երգեր, սուղինաք
Փասըլ իւր ամբողջութեամբը, Տէտէ էֆէնտիի, Նիկո-
ղոս աղայի եւ հաճի Արիֆ պէյի ամենէն ընտիր եղա-
նակներուն վրայ երաժշտական այլ եւ այլ երգեր աշ-
խարհիկ լեզուաւ։

Ջերմապէս կը յանձնարարենք մեր ամեն կարգի
ազգայնոց սոյն համակրանաց եւ ընթերցման արժանի
երգարանն որ կը ծախուի գրաւաճառաց քով ի գին մէկ
քառորդ մէծիւր։

ՏԵՐ-ԽՄԲԱԳԻՐ

Մ. Յ. ՄԷԼԻՔԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ — Մ. ՍԱՐԳԵԱՆ

— 120 —

— Կը խոստանամ Պարոն, Խրիսթովիչ հե-
տաքրքիր եղաւ իմանալ։

— Առաջարկութիւն մ'է որ ձեզ պիտի ը-
նեմ, խնդրեմ եթէ իմ այս առաջարկութիւն
չահաւոր թուի ձեզ, ինչպէս համոզել պիտի
լանամ, մի մերժէք...

— Բայց պարոն կրնամք խօսիլ, Խոստացայ
անկեղծ լինել։

— Թէեւ յանդուգն այլ արդարացի առա-
ջարկութիւն մ'է. գաղտնիք մ'է թերեւս. գու-
ցէ վշտանաք ալ...

— Համբերութիւնս կը հատցունէք պարոն, Ինչ որ է ձեր միտքը, այն ըսէք, ըսաւ Խրիս-
թովիչ բարկութեամբ, բարկութիւն մ'որ աւելի
հետաքրքրութիւն էր։

— Խօսեցէք պարոն, ըսաւ Մարիեաի մայ-
րը։

Վահան կը վախէր որ աննպատակ պատաս-
խան մը տան իւր առաջարկութեան, խռովեալ
քանի մը լուպէ լուռ կենալէն վերջը շարունա-
կեց։

— Թերեւս մերժումով մը պիտի տապալէք
իմ յայտը. ասոր համար կազաչեմ պաղարեւ-
նութիւնը մի ձգէք ձեռքէ։ Դուք հարուստ եւ
մեծ ընտանիք մ'էք Ղազարի մէջ, ես, ինչպէս
որ գիտէք, ուսանող մ'եմ. ներկայս թէեւ
անգործացուցիչ բայց ապագաս մեծ եւ փայլուն
է. իբր բարեկիրթ անձ կը պարտաւորիմ խօ-

— 117 —

Ժ.

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

Սիրոյ հետ քաջութիւնը զուգըն-
թաց է։

Պարահանդէսն միջոց մ'եղած էր Մարիեայի
փոխան սիրոյ ատելութիւնն հռչակելու։ Ատե-
լութեամբ կազմուած ամուսնութեան մը ապա-
գան ի հարկէ ամենաթշուառ կը լինի—կըսէին
անոնք որ Մարիեաի սու վլատիմիր ատելու-
թիւնն նշմարած էին։

Նշանախօսութենէն վերջը սլակադրութիւնն
ալ պիտի փութացնէին. վլատիմիրի փափաքն
էր այս՝ որուն Մարիեա շատ ընդդիմացած էր,
սակայն խեղճ աղջկան գլխուն շանթերու պէս
իրարու կը յաջորդէին բռնութիւն, ճնշում եւ
անագորոյն սպառնալիքներ։ Ի՞նչ ընէր, իւր
միակ միտքարիչն կատեայ եւս ճամբուած էր
հակառակ իւր այնքան ազաւանաց. թշուառ
Մարիեա գիշերներն ի բուն նորա համար կար-
տասուէր, որովհետեւ նա միայն հաւատարիմ